patrib· factę; & ſciendum quia xpſ non carnalis ſolum· ſed & ſpiritalis
circumciſionis miniſter fuit· Nam qui octauo die circumciſus: aparenti
bus· tricesimo anno baptizatus: in iordane· a iohanne baptiſta· In quo
nobis ſpiritalis circumciſionis· ideſt baptiſmi prębuit exemplum; Preter
ea ſciendum· quia his uerbis oſtendit apoſtolus· dnm adeo iudaicum popu
lum dilexiſſe· ut filius eius ex illo carnem ſumeret· & inter eos corporaliter
conuerſatus ſit; unde & in euō ipſe dicit· Non ſum miſſus niſi
ad oues quae perierant domus iſrahel· Gentes autem cum nullam
eius haberent cognitionem ſola gratuita miā· uocauit ad fidē; Unde
ipſe in euangelio; Alias oues habeo· quae non ſunt ex hoc ouili & cetera·
Ideoq· nunc ſubditur; Gentes aūt ſuper miā· ſub· quacirca eos exibuit· Honorare
dm· ſb· a ſuperiori dico· Nam cui plus dimittitur· plus diligit· Quanto
magis ergo dns gentili populo donauit· qui pene ab ipſo mundi exordio
a cognitione di recedens· in idolorum cultura pmanſit· tanto amplius
debitorem illum fecit in laudem ſuae miae; Ut autē oſtendat & iudae
orum & gentium ſalutem praedictam a propheeis· quattuor teſtimo
nia ppter quattuor libros· in quibus maxime noui teſta euangelioꝝ
menti doctrina continetur; Ait enim; Sicut ſcriptum eſt· Propter
hoc confitebor tibi in gentibus; Haec uerba filii di ſunt· Praeuidit nam
que propheta gentes crediturās· idcirco hoc in filii uoce· ad patrem loquitur·
Quod autem dicit confitebor· intellegendum eſt confiteri faciam;
Confeſſio namq· non peccatorum ſolummodo eſt· ſed & iam laudis; unde
in euangelio; Confiteor tibi pater· ideſt laudo te· Sic & hoc loco con
fitebor· ideſt laudare te faciā in gentibus· Similiter· & in nomine
tuo cantabo· ideſt cantare faciam; Quid ſe cantaturum promittat·
hic non oſtendit propheta· Alibi uero declarat dicens; Cantate dnō
canticum nouum· id· noui populi ſalutem & redemptionē; Quod non
omnes cantant qui ore pſonant· ſed qui eo modo cantant· quomon & apo
ſtolus; Cantantes & pſallentes in cordib; uris dno; Intus nimirum ē gaudi
um· ubi uox laudis auditur & ſentitur; Et iterum dic· Laetamini
gentes; Hoc exemplum de deuteronomio ſumptum eſt; Praeuidit nempe

Karlsruhe L.B. Aug. CL, f. 81r

hunc apostolus fr̄m uocauit causa adoptionis & affectionis; Unde
scriptū est; Ecce quā bonū & quā iocundū habitare frs̄ inunū.
& nota quia inhac ep̄la sicut & inreliquis apostolus suū nom̄ ppo
suit. q̄m maioris auctoritatis erat. qui dirigebat epistolā quā hi quib;
dirigebat. Mos quippe ē inepistolis maiorū nomina preponan
tur. sicut est illud; rex anthiochus genti iudeorū salutem; ss Ecl̄ae dī;
ecl̄a ẹ grece. latine conuocatio dr̄; & apte quo om̄s ad se conuocat.
Unde & catholica dr̄. idest uniuersalis siue generalis. quia non ut
hereticorū conuenticula inquibusdam regionē partibus
coaptantur. sed dilatata p orbem terrarū diffunditur; Uniuersalis
aū ut quidā uolunt abuno dr̄. idest quia om̄s unitate fidei
congregat. Generalis aū uocatur ecl̄a. quia generalis inea est
doctrina. ad omnium institutionē. tam̄ de inuisibilib; quā de inuisibilib; tam hominu
de terrenis quā de celestib;; Siue quia omne genus humanum
ad cultum pietatis & religionis subiectionē congregat. Siue quia
sine differentia omniū peccata curat; Dī aū addidit ad distinctionē
ecl̄ę malignantiū. sicut scriptū est. Odiui ec̄ m̄. Igitur
quia ecl̄ae dī iam indiuersis mundi partibus erant constitutę.
ut ostenderet cui specialiter scribebat. adiecit; que ē corinthi. Seq;
Scīficatis in xp̄o ihū; scīficatos eos dicit. qui p erā quā baptismi. & gra
tiā scī sp̄s. sunt renati; Ut aū ostenderet. ubi celebratur hec scīfi
catio adiunxit. in xp̄o ihū; sine ipso eni nulla scīficatio celebrāt.
ss Uocatis scīs; hoc de his dictū est. qui in fide pseuerauer; quos ideo laudat.
ut p istorum laudem eos qui decepti sunt. ad pristinę fidei statū
reuocare possit. Sed quomodo eos scōs uocatos dicit. Num
quid sci erant. cum uocati sunt. Minime; sed uocati. facti sunt
sci. Eo genere locutionis quo dictum est. Mulierē fortē quis
inueniet; ss Cū omnibus qui inuocant nomen dn̄i nr̄i ihu xp̄i inom
ni loco ipsoꝝ & nr̄o; Quid hoc dicto uoluit ostendere cū ait in
omni loco. Scilicet quia ubicūq; credentes inueniunt. tā ex iudaeis
quā ex gentib; & ubi cumq; inueniunt. unū ee debent. quia unius

Karlsruhe L.B. Aug. CL. f. 90r